

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії**

**ГЛЮТОНІЧНА ЛЕКСИКА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ У КОРЕЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ**

Кваліфікаційна робота
Освітнього ступеня «бакалавр»
Студентки 4 курсу бакалаврату
Освітньої програми
**«Корейська мова і література та
переклад, англійська мова»,**
Спеціальність — 035 «Філологія»/035.066 «східні
мови та літератури» (переклад включно), перша — корейська
Олександри Олександрівни БАТУРКО
Науковий керівник:
асист. НАЛІМОВА Анастасія

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

«кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії»

протокол №__ від «__»_____ 2024 року

Завідувач кафедри _____ (підпис)

Д.філол.н. доц. Наталя ІСАЄВА

КИЇВ - 2024

АНОТАЦІЯ

Батурко О.О. Глютонічна лексика та її особливості у корейсько-українському перекладі. — Кваліфікаційна (бакалаврська) робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти спеціальності — 035 «Філологія»/035.066 «східні мови та літератури» (переклад включно) освітньої програми «Корейська мова і література та переклад, англійська мова». — «Київський національний університет імені Тараса Шевченка», Київ, 2024.

Глютонічна лексика та її особливості у корейсько-українському перекладі — актуальна тема для дослідження, яка відіграє важливу роль у глобалізації міжкультурних елементів. Це дослідження зосереджується на глютонічній лексиці, що включає кулінарні терміни і їх культурні конотації, та розкриває як ці терміни впливають на міжкультурну комунікацію між Кореєю та Україною

Розглянуто теоретичні основи дослідження, щодо методів перекладу глютонічної лексики, проведено аналіз трансформацій, які відбуваються при перекладі, та досліджено виклики, пов'язані з передачею культурно специфічних елементів. Застосовано комперативний метод дослідження, який базується на порівняльному вивченні корейської та української мовних традицій, розкриває специфіку перекладу кулінарної лексики та сприяє поглибленому розумінню культурних особливостей обох мов.

Кваліфікаційна робота містить комплексний аналіз, використовуючи теоретичні та типологічні методи для вивчення перекладацьких стратегій, що дозволяє розробити ефективні підходи для подолання виявлених труднощів. Результати дослідження можуть бути застосовані у галузі лінгвістики та перекладознавства, підвищуючи якість перекладацької діяльності і сприяючи кращому міжкультурному обміну.

Ключові слова: *глютонічна лексика, глютонічний дискурс, корейсько-український переклад, міжкультурна комунікація, глютоніми, перекладацькі стратегії.*

ABSTRACT

Baturko O.O. Glutonic lexicon and its features in Korean-Ukrainian translation. — Qualification (bachelor) work for obtaining the educational and qualification level of higher education in the specialty — 035 "Philology"/035.066 "Oriental languages and literatures" (including translation) of the educational program "Korean language and literature and translation, English language". — "Kyiv Taras Shevchenko National University", Kyiv, 2024.

Glutonic lexicon and its features in Korean-Ukrainian translation is a relevant topic for research, which plays an important role in the globalization of intercultural elements. This study focuses on the glutonic vocabulary, which includes culinary terms and their cultural connotations, and reveals how these terms influence intercultural communication between Korea and Ukraine

The theoretical foundations of the research, regarding the methods of translating glutonic vocabulary, were analyzed, the transformations that occur during translation were analyzed, and the challenges associated with the transfer of culturally specific elements were investigated. A comparative research method is applied, which is based on a comparative study of Korean and Ukrainian language traditions, reveals the specifics of the translation of culinary vocabulary and contributes to a deeper understanding of the cultural features of both languages.

The qualification work contains a comprehensive analysis, using theoretical and typological methods to study translation strategies, which allows to develop effective approaches to overcome the identified difficulties. The results of the research can be applied in the field of linguistics and translation studies, increasing the quality of translation activities and contributing to better intercultural exchange.

Key words: *gluttonous vocabulary, gluttonous discourse, Korean-Ukrainian translation, intercultural communication, gluttonyms, translation strategies.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. ГЛЮТОНІЧНА ЛЕКСИКА: ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	9
1.1 Визначення та класифікація глутонічної лексики та її важливість у перекладі.....	9
1.2 Лінгвокультурний аспект глутонічного дискурсу.....	14
1.3 Принципи та стратегії перекладу глутонімів.....	17
Висновки до першого розділу.....	22
РОЗДІЛ II. КОРЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ГЛЮТОНІЧНОЇ ЛЕКСИКИ	25
2.1 Аналіз корейської глутонічної лексики та способи корейсько-українського перекладу.....	25
2.2. Власне корейські глутоніми та запозичені глутоніми з різних мов корейську мову	30
2.3 Глутоніми в корейських фразеологізмах.....	34
2.4 Труднощі під час корейсько-українського перекладу глутонічної лексики....	37
Висновки до другого розділу.....	40
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46

ВСТУП

Глютонімія, або словниковий запас, пов'язаний із їжею, є важливою складовою мови, яка потребує особливої уваги під час перекладу, оскільки відображає культурну ідентичність народу. Глютонічна лексика, що включає терміни, пов'язані з гастрономічними традиціями та стравами, є особливо цікавою для лінгвістів і перекладачів через свою тісну інтеграцію з культурним контекстом. Дослідження, пов'язані з цією темою проводили такі дослідники: М. Девіс, А. Олянич, Л. Артюх, Г. Кузенко, В. Ніколенко та інші.

У сучасному глобалізованому світі, де соціальні та мовні кордони стираються з неймовірною швидкістю, переклад стає одним із ключових інструментів міжкультурної комунікації. Однією з найбільш важливих тем перекладу є передача унікальних культурних і фонетичних тонкощів, які характерні для лексикону вихідної мови. Глютонімія, яка включає в себе слова та вирази, пов'язані з їжею та її використанням, зокрема, відіграє життєво важливу роль у формуванні ідентичності народу та культури. Особливо це привертає увагу в контексті корейської та української мов, де харчування зазвичай виступає не тільки як засіб задоволення фізіологічних потреб, а більше того як елемент соціальної взаємодії та соціального вираження. Вивчення особливостей тлумачення глютонічної лексики дозволяє глибше зрозуміти як фонетичні контрасти так і загальні характеристики корейського та українського суспільств, таким чином сприяючи більш дієвій комунікації між цими групами людей.

У сучасному світі глобалізації мови продовжують виконувати важливу роль у побудові міжкультурної комунікації та сприяють поширенню культур. Зважаючи на те, що у теперішньому світі, їжа стала не тільки способом задоволення власних фізіологічних потреб, а ще й невід'ємним патерном соціальної взаємодії, суспільство з кожним днем прагне пізнавати все більше культурних нюансів, через споживання народних страв та розуміння традицій. Тому переклад є значимим аспектом у розумінні іноземних культур, забезпечуючи точне передання контексту та значення. У перекладі культурно спрямованих елементів, таких як глютонічна лексика, що відображає специфіку

споживання їжі, культурні особливості та гастрономічні традиції, важливою є особлива точність. Дослідження особливостей глютонічної лексики у корейсько-українському перекладі допоможе зрозуміти труднощі, що виникають під час передання культурно специфічних елементів, а також розробити ефективні стратегії для їх подолання.

Актуальність роботи полягає в тому, що дослідження глютонічної лексики, особливо у контексті корейсько-українського перекладу, відіграє важливу роль у збагаченні культур. Особливо актуальним ця тема звучить в умовах глобалізації міжкультурних елементів. Аналіз глютонічної лексики у корейсько-українському перекладі, базується не тільки на правилах перекладу, але й на розумінні культур.

Опираючись на історію теми дослідження, видно, що, незважаючи на велику кількість досліджень на тему перекладу та лексикології, специфічні аспекти глютонічної лексики в корейсько-українських перекладах досі недостатньо вивчені. Це відкриває нові можливості для наукових досліджень і, зокрема, для вивчення способів передачі культурно зумовлених значень і стилістичних нюансів. Порівняльний і критичний аналіз наявних наукових досліджень у галузі перекладу та лінгвістики дозволяє виявити багато проблем і викликів, які виникають під час перекладу глютонімів. Ці виклики в основному спричинені специфікою та культурно-історичним фоном корейської та української мов.

Тому, дослідження глютонії дозволить не тільки поглибити розуміння мовних процесів, але й сприятиме розумінню та врахуванню помилок при перекладі глютонімічних елементів. Вивчення глютонічної лексики, зважаючи на особливості перекладу відкриває нові горизонти для розуміння взаємодії між мовою та культурою та підкреслює важливість мовної адаптації. Важливість дослідження також підкріплюється зростанням культурного обміну між Україною та Кореєю, що збільшує потребу в кваліфікованих перекладах. Критичний аналіз наявних перекладів та їх порівняльне вивчення надасть можливість виявити типові помилки і визначити найбільш ефективні стратегії

для перекладу глютонічної лексики. Обґрунтування актуальності і доцільності цієї роботи лежить також у практичній площині. Результати дослідження можуть бути використані не тільки в академічних кіл, але й професійними перекладачами, що прагнуть до підвищення якості перекладу. Так, дослідження сприятиме розвитку більш точних та чутливих до культурних нюансів методів перекладу, що є критично важливим у сучасному мультикультурному світі.

Метою роботи є дослідження специфіки глютонічної лексики, перекладацьких трансформацій у контексті корейсько-українського перекладу, яке сприятиме глибшому розумінню особливостей корейської глютонічної лексики та підвищенню якості перекладів на українську мову, враховуючи культурні нюанси та мовні особливості обох мов. Основними **завданнями** дослідження є:

- визначити поняття глютонічної лексики та її роль у перекладі.
- описати основні правила та принципи перекладу кулінаронімів.
- охарактеризувати особливості глютонічної лексики при корейсько-українському перекладі
- проаналізувати трансформації глютонімів при перекладі
- дослідити виклики та труднощі, які виникають при перекладі глютонічної лексики з корейської на українську мову.

Об'єктом дослідження є глютонічна лексика.

Предметом дослідження є особливості перекладу глютонічної лексики з корейської на українську мову.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети, застосовано комплексний підхід. Основними з головних методів дослідження є: теоретичний аналіз, а також типологічний метод аналізу перекладацьких стратегій, що супроводжується компаративним методом, задля пізнання порівняння лексичних елементів двох мов. Серед них основним методом дослідження є: якісний, що використовується для аналізу способів перекладу глютонічної лексики та виокремлення найкращого.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження, представлених у роботі, полягає в тому, що в українському корезнавстві бракує комплексного аналізу культурних елементів мовознавства та перекладознавства, таких як глутонічна лексика. На прикладі корейсько-українського перекладу глутонічної лексики удосконалено й поглиблено розуміння механізмів передачі емоційного забарвлення мовних одиниць у міжкультурному аспекті, з особливим акцентом на перекладацьку етику і культурну специфіку. У роботі подальшого розвитку набули теоретичні підходи до аналізу мовних явищ, що мають високий ступінь емоційної забарвленості.

Практичне значення роботи полягає в широкому застосуванні отриманих результатів дослідження у галузі лінгвістики та перекладознавства. Результати дослідження можуть бути застосовані кращого розуміння механізмів роботи культурно та емоційно забарвлених лексем корейської та української мов. Крім того, результати цього дослідження можуть бути застосовані для перекладацької практики, підвищення якості перекладацької діяльності спеціалістів, що займаються літературним та медіа перекладом, дозволяючи їм краще розуміти культурні та емоційні нюанси, які потрібно правильно передати цільовою мовою. Матеріали дослідження також можуть бути застосовані для написання наукових статей, книг.

Структура дослідження складається з: вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ І. ГЛЮТОНІЧНА ЛЕКСИКА: ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

1.1 Визначення та класифікація глютонічної лексики та її важливість у перекладі

З середини ХХ ст. багато дослідників почали розглядати концепт мови, як відображення «картини світу»[6, с. 742]. Внаслідок цього вчені почали приділяти особливу увагу зв'язкам між мовою та культурою різних народів. Питання культури гастрономії не стало виключенням.

Для характерного опису гастрономії в лінгвістичному аспекті використовується термін «глютонія». Цей термін, за визначеннями вченої І. А. Державецької, стосується безпосередньо усіх процесів, пов'язаних з їжею, тобто як виробництва певних інгредієнтів, первинну обробку та приготування, так і прийому їжі [3, с. 466-470]. Дослідники, які займаються питаннями значення слів, надають перевагу тому, що термін «глютонія», має три варіанти походження:

- походження з латинської мови, від слова «gloutonner», що має значення «ковтати»[3, с. 69];
- походження з французької мови, від слова «gloutonner», що має значення «жадібно ковтати» [21, с. 26];
- походження з англійської мови, від слова «gluttony», що має значення «надмірне споживання їжі» [3, с. 69].

Визначення «глютонічної лексики» вперше, як термін для наукового оббігу, запропонував саме А. Олянич у 2003 році[25, с. 507]. У праці він стверджував, що це визначення відмінно корелює з поняттям «гастрономії» і вони є відмінними синонімічними термінами одне для одного. Глютонічна лексика, яку дослідники також називають «кулінарна лексика» або «гастрономічна лексика», містить в собі слова та вирази, котрі стосуються усіх аспектів харчування, наприклад, інгредієнти, культурні традиції, пов'язані зі споживанням їжі та технологіями приготування. Зазвичай тексти, які містять у собі глютонічну

лексику це меню в ресторанах, рецепти (в основному національної кухні), статті про кулінарію, тощо.

Проте, Є. Добренко у праці використовує термін «кулінарний світогляд», і пояснює це так, що модель кулінарних пріоритетів та гастрономічних вподобань, відображено в специфіці створень національних харчових мовних одиниць з номінативною функцією [4, с.155]. Як і Є. Добренко, Л. Єрмакова надає перевагу терміну «кулінарний світогляд» і трактує цей термін так само як Є. Добренко, але з нахилом саме на продукти. Проте, відповідно до праці мовознавиці значущість номінативної функції глутонії формується в велику кількість мовних засобів, відповідно до певного народу, передає культурну складову[19, с. 8-12].

Так як їжа — це необхідний компонент у житті кожного, способи номінації її в мову, сильно відрізняються в залежності від культурного контексту. Зокрема, лексика пов'язана з їжею, може використовуватись не тільки для опису самої їжі, а і для вираження емоцій, створення образів та вираження соціальних стосунків. Так, у багатьох мовах є фразеологізми або приказки, які використовують кулінарні терміни для опису життєвих ситуацій, характеристик особи чи емоційних станів. Таким чином, відповідно до словників, глутоніми класифікуються на певні групи[40, 41, 42]:

- лексика, що позначає заклади харчування (наприклад: ресторан, кафе, бар і т.д.);
- найменування осіб, які працюють у сфері харчування (наприклад: шеф-повар, бариста, пекар і т.д.);
- лексика, що позначає склад інгредієнтів (наприклад: бруто, нето і т.д.);
- лексика, що позначає етапи первинної обробки продуктів (наприклад: сортування, очищення, миття і т.д.)
- лексика, що позначає смакові властивості (наприклад : солоний/солодкий, гострий, міцний(про напої), прісний і т.д.);

- найменування різновидів споживання їжі (наприклад: фаст фуд, трьохразове харчування, інтервальне голодання, фуршет, шведський стіл, і т.д.);
- лексика, що позначає стан, готовність чи якість їжі (наприклад: середнє просмажування м'яса, сирий/готовий, свіжий, жорсткий, пересмажений і т.д.);
- найменування страв та продуктів, саме в цьому пункті міститься найбільше лексем, адже він включає в себе назви фруктів та овочів; класифікації страв, такі як закуски, основні страви, м'сні страви, десерти і т.д., супи, морепродукти, крупи (наприклад: яблуко, хліб, омлет, ростбіф, бобовий суп, креветка, гречка і т.д.);
- найменування напоїв, сюди входять як алкогольні напої, так і безалкогольні (наприклад: чай, кава, мартіні, пиво і т.д.).

А. Олянич класифікував глутоніми за шістьма категоріями [25, с. 521]:

- власне глутоніми — напівфабрикати, не тільки продукти, але і напої (наприклад: мука, хліб, яйця, молоко і т.д.)
- глутоніми-органолептиви — глутоніми на позначення смакових властивостей, внаслідок споживання їжі, а також глутоніми, що описують вигляд та запах (наприклад: кислий, солоний, смачний прісний і т.д.)
- глутоніми-кваліфікатори — вказують на якість їжі (наприклад: якісний, свіжий, сирий і т.д.)
- глутоніми-процесиви — глутоніми на позначення процесу приготування їжі, її вигляд(тобто презентація), безпосередньо, споживання їжі, вид харчування (наприклад: варити, тушкувати, бланшувати, разове харчування і т.д.)
- глутоніми-локативи — глутоніми, що вказують на заклади харчування, продажу їжі чи місце готування (наприклад: ресторан, кухня, кафе і т.д.)

- глутоніми-агенси — глутоніми на позначення осіб, що мають стосунок до їжі (наприклад: фермер, садівник, рибалка, скотар, ресторатор, офіціант, бармен, бариста і т.д.)

Отже, підсумовуючи все вище сказане, треба зазначити, що глутонічна лексика — це лексика, що стосується всіх аспектів харчування, цей термін включає в себе як назви продуктів харчування, так і процеси приготування їжі та пов'язані з ними культурні практики.

Корейська глутонічна лексика відображає культурні, соціальні та історичні особливості країни, яка має багатовікову кулінарну традицію. Ці слова класифікуються за їх походженням, що дає змогу зрозуміти, як різні культурні впливи формували корейську кулінарну лексику. Глутоніми можуть бути запозиченими з іншої мови та власно традиційними. Тобто якщо традиційні відносяться до слів з оригінальної мови, то запозичені набули статусу слів з категорії «глутонічної лексики» внаслідок їхнього переходу з однієї мови в іншу.

Корейська глутонічна лексика поділяється на дві основні групи за походженням: власне корейські слова (고유어), це слова, що мають давнє корейське походження та використовуються у мові протягом століть. Вони часто відображають традиційні корейські страви та інгредієнти («쌀» — «рис», «김치» — «кімчі», «된장» — «соєва паста»); запозичення з інших іноземних мов (외래어), в сучасній корейській мові багато слів запозичені з інших мов, зокрема з англійської, японської та інших, ці запозичення часто стосуються новітніх харчових тенденцій, західних страв та інгредієнтів («피자» — «піца» (з італ.), «초콜릿» — «шоколад», (з франц.), «스파게티» — «спагеті»))[33].

Запозичені глутоніми поділяються на кілька груп: прямо запозичена лексика, тобто вона зберегла своє оригінальне значення у мові перекладу; компільовані запозичення, тобто глутоніми утворені безпосередньо рецепієнтами, дані слова складаються з слів мови перекладу, та можуть набувати

нового сенсу; скорочені запозичення, тобто вони скорочуються в мові перекладу для зручності; гібридні запозичення, тобто утворені поєднанням кількох мов; кальковані запозичення, тобто дослівно перекладені глутоніми; фонетично змінені, тобто ті, які набули нового звучання завдяки особливостям абетки мови перекладу.

У зв'язку з багатогранністю корейських глутонімів, саме перекладач відіграє ключову роль у міжкультурному обміні, особливо зважаючи на такі складні для перекладу теми як глутонічні елементи. Перекладачі забезпечують доступність та розуміння кулінарних традицій та гастрономічних особливостей однієї культури для іншої, сприяючи глибшому культурному розумінню та культурному обміну. Таким чином, перекладачі не тільки займаються безпосередньо перекладом слова, але й відіграють роль культурних амбасадорів, які збагачують міжкультурне взаєморозуміння.

Визначення і розуміння глутонічної лексики, як елементу лінгвістичної структури є важливим для сприйняття в культурному та соціальному контекстах. Саме через це, переклад глутонічної лексики є дуже відповідальним завданням для спеціаліста, через значну кількість культурно зумовлених елементів.

При перекладі основним викликом є впоратись з культурною складовою, відповідно до мови перекладу, та надати адекватний та зрозумілий для цільової аудиторії переклад. Важливо зазначити, що в різних мовах соціальні елементи можуть відрізнятись, тому потрібно знаходити відповідники, притаманні цим словам в оригіналі. При перекладі текстів, які містять елементи глутонічної лексики важливим моментом є передача буквального значення глутонімів, але при цьому зберегти сенс певного слова, що є можливим тільки якщо не забувати про збереження культурної ідентичності, яка представлена в оригінальних джерелах. Це може викликати необхідність до адаптації певних слів або до перекладацької інтерпретації, щоб зробити текст зрозумілим для цільової аудиторії. Такий «адаптований» переклад вимагає поглибленого розуміння культурних особливостей обох мов, та знаходження відповідних значень і

асоціацій. Адже невдала передача сенсу може призвести до непорозумінь або втрати контексту та важливих культурних чи соціальних аспектів тексту.

Важливо відзначити, що найбільше глютонічної лексики зустрічається у фольклорі. Це пов'язано з тим, що корейська культура має глибокі корені у традиціях і ритуалах, де їжа відіграє центральну роль. Фразеологізми з використанням глютонічної лексики зазвичай допомагають виражати широкий спектр емоцій, при тому, що вони не обов'язково пов'язані з їжею за значенням. Такі мовні засоби дуже різні за сенсом, можуть означати як певні позитивні емоції, наприклад, гостинність чи задоволення, так і негативні.

Загальна тенденція східноазійських культур полягає у тому, що їжа є важливим соціальним інструментом, який сприяє згуртованості та підтримці соціальних зв'язків[39]. Корейські гастрономічні фразеологізми глибоко вкорінені в історії та культурі Кореї, і їх правильне розуміння та переклад вимагає глибокого знання культурних контекстів.

Використання їжі, як засобу передачі інформації в метафоричному чи фразеологічному сенсі, може ускладнити переклад. Тому, при перекладі таких фразеологізмів необхідно враховувати не тільки буквальне значення, але і культурні асоціації, які вони викликають. Це робить переклад глютонічних термінів складним завданням, яке вимагає високої кваліфікації та чутливості до культурних нюансів. Задля ефективного перекладу таких специфічних мовних одиниць важливо дотримуватись точності в перекладі, розуміти особливості вживання та знати культурні та соціальні аспекти мов. Саме тому, адекватний переклад глютонічної лексики сприяє кращому міжкультурному обміну, розумінню інших культур.

1.2 Лінгвокультурний аспект глютонічного дискурсу

Для початку, розглянемо поняття «дискурсу», яке є відносно новим у контексті мовознавства. Це слово має походження з латинської мови, де «discursus» означало «розмова про щось». Термін «дискурс» вперше був вжитий в значенні, яким ми зараз користуємось, у XX столітті, у праці американського

лінгвіста Зеллінга Гаріса [31, с. 2]. Щоправда, термін не був популярним аж до 1970-х років. Широке використання слова «дискурс» почалось після опублікування праць інших мовознавців, таких як Т. ван Дейк, В. Карасик та ін.

Різні науковці по-своєму трактують визначення слова «дискурс», але при цьому твердження не виключають одне одного, а навпаки — підсилюють, це через те що підходи дослідників до цієї теми базуються на різних характеристиках та рисах «дискурсу». Наприклад, у своєму дослідженні Т. ван Дейк зазначає, що дискурс, як механізм передачі інформації, має можливість як «конструювати соціальний світ, так і бути ним зумовленим» [37]. Т. Мілевська зазначає, що дискурс містить в собі суперечливі якості, це зумовлено тим, що він звернений до соціальної взаємодії та одночасно до свідомості соціуму [17, с. 352]. Деякі інші дослідники, такі як В. Карасик, Ф. Бацевич, І. Корольов, Г. Почепцов, О. Кубрякова, з цього приводу пишуть, що дискурс є цілісним об'єктом мовлення зі своїми різноманітними «когнітивно-комунікативними функціями» [23, с. 238]. В. Кох стверджує, що дискурс — це текст, який містить в собі характеристики одного і того ж специфічного мотиву [22, с. 181]. Отже, з попереднього треба сказати, що дискурс — це зумовлене комунікативними взаєминами явище, яке передбачає зв'язок між реципієнтом і комунікатором.

Досить згадати, що саме зараз науковці акцентують свою увагу не на понятті дискурсу, а його типології та різновидах [32, с. 263-271]. Одним з типів дискурсу є «глутонічний дискурс», проте чіткого визначення на теперішній час немає. Дослідники пропонують різні замітники, як ось, наприклад, С. Берге [29, с. 239-258], Н. Головницькая [18, с. 26] та П. Буркова [16, с. 29] пропонують термін «гастрономічний дискурс», Л. Россато — «culinary discourse», тобто «кулінарний дискурс» [36, с. 134], «глутонічний дискурс» — О. Олянич [25, с. 507], «кулінарно-гастрономічний дискурс» — О. Савельєва [Савельєва], «кулінарний дискурс» — П. Банман [15, с. 280], М. Девіс — «restaurant discourse», тобто — «ресторанний дискурс» [30, с. 292].

На теперішній час глутонічний дискурс є одним з найважливіших способів міжкультурної комунікації. Як зазначає І. М. Бірковська цей вид

комунікації виникає при різних обставинах, тобто це може бути як стартовий етап, де тільки починається вживання глютонічної лексики, такий як купівля продукту, чи його виготовлення, так і етап споживання чи навіть оцінки якості страв[2, с. 33-38].

Спинимось коротко на значенні терміну «лінгвокультурологія». Отже, визначення цієї галузі мовознавства виникло через перетин мовознавчої науки — лінгвістики та науки, яка вивчає специфіку духовної культури суспільства — культурології [11, с. 208]. Мовознавці, наприклад, Лучиніна Є. Н., стверджують, що способи досліджень у галузі лінгвокультурології дозволяють прослідкувати пряму залежність мови від культури, відповідно до наукових стандартів [24, с. 238-243.].

Лінгвокультурологія, як метод, спрямований на створення взаємозв'язку між культурою та мовою, передбачає застосування різних практик, задля виконання функції мови — «бути знаряддям створення, розвитку, збереження і трансляції культури», стверджує З. Комарова [20, с. 538].

Завдяки лінгвокультурології сьогодні дослідники вивчають різні вияви культур спільнот та закріплюють їх у галузі мовознавства[10, с. 105–113.]. Наприклад, А. Вежбицька має більш філософський підхід до цього питання та пише про те, що ми не зможемо зрозуміти інший народ, не дотримуючись «культурних сценаріїв», адже спосіб, завдяки якому люди спілкуються у певній мовленнєвій спільноті, не пояснюється лише за допомогою поведінкових термінів [38, с. 68–87]. Аналіз феноменів та особливостей лінгвістичного та культурного аспектів, що переплітаються одне з одним та зумовлюють багатогранність лінгвокультурології, забезпечуючи велику кількість різноманітних підходів до визначення проблематики — саме таке завдання лінгвокультурології вбачає педагог В. Шаклеїн [28, с. 137–140].

Ключове місце у розумінні вживання кулінарної лексики займає лінгвокультурний аспект глютонічного або гастрономічного дискурсу. В лінгвістиці вивчення цього аспекту забезпечує розуміння використання мовних елементів для опису термінів пов'язаних з гастрономією, переплітаючи мовні

вирази з культурними контекстами. Глютонічна термінологія містить в собі не тільки інформаційне навантаження, але й культурні конотації, що мають вплив на розуміння текстів цільовою аудиторією приналежності до різних культур. Саме тому в глютонічний дискурс, в контексті певної країни, вміщає в собі не тільки власно оригінальні вирази, але й містить багато запозичень з інших мов. Розуміння соціальних нюансів є дуже важливим аспектом, адже складне та помилкове трактування може призвести до зниження якості перекладу, або навіть до втрати початкового значення.

У контексті вивчення глютонічного дискурсу як утілення специфіки національної мови у процесі комунікації, важливими є саме взаємозв'язки між культурою та мовою, адже гастрономічна лексика виражає глибокі національно спрямовані значення, які є складними одиницями мови для передачі в іншомовних контекстах. Тому лінгвокультурологія також вивчає сприйняття різними народами мовних, культурно спрямованих одиниць, зокрема кулінарних. Наприклад, через це ми можемо розглянути контекст, в якому вживається певний вид їжі чи напою і чи буде це доречним для розуміння цілісної картини.

Ця галузь дозволяє вивчити більше про стереотипи, сформовані стійкими асоціаціями кулінарних термінів чи страв з певною культурою. Вивчення різних ідентичностей, що формуються через мову, також поширене в лінгвокультурології. Тому ця галузь мовознавства є фундаментальною для дослідження глютонічного дискурсу, через те, що це вчення має вплив на достеменний переклад глютонічної лексики, яка містить в собі культурні елементи, які є цінним надбанням культурної спадщини та ідентичності. Достотне знання таких особливостей дозволяють передавати контекст у всіх можливих проявах. Завдяки лінгвокультурології, до аналізу мовних особливостей залучаються способи, що через культурні норми мають вплив на розуміння та дослідження специфічних мовних засобів.

1.3 Принципи та стратегії перекладу глютонімів

При перекладі текстів з вмістом глютонічної лексики перекладачеві потрібно добре підготуватись та ознайомитись зі всіма потрібними аспектами

для роботи. Важливим є те, що переклад глутонімів може викликати труднощі не тільки якщо це слова «традиційної кухні», але й коли в мові з якої перекладають є велика кількість запозичень. Зважаючи на те, що досліджень про особливості перекладу глутонічної лексики було проведено не багато, до проблематики перекладу глутонімів зверталася Ю. Ю. Бахмат, М. В. Ундрінцова [1, с. 69–71]. Для ефективного перекладу спочатку потрібно провести дослідження з оригінальним текстом, задля того, щоб зробити оцінку афективній, дескриптивній та інтелектуальній складовій перекладу. Зваження та оцінка необхідні для того, щоб з точністю передати оригінальну ситуацію тексту [5, с. 576]. Треба зазначити, що при перекладі специфічних текстів з культурною складовою, важливо дотримуватись перекладацької еквівалентності. Відповідно до якої можна перекладати тексти з чітким розумінням змістової спорідненості двох текстів [14, с. 149–150].

В сучасному перекладознавстві розроблено категорії способів перекладу та різні спеціалісти пропонують виділяти основні. Наприклад, О. Кухар зосереджується на знаковому та смисловому видах перекладу. Загалом обидва способи перекладу транслюють одну мету — це ефективна комунікація в контексті мов, також важливим є чітке передання граматики та лексики. Проте знаковий формат фокусується на високому рівні спорідненості з оригіналом та часто при такому виді перекладу мінімізується використання адаптацій, що може негативно впливати на якість перекладу через неприродність звучання. Натомість смисловий переклад забезпечує більшу гнучкість для перекладачів, тому що задля досягнення природності звучання можна відходити від оригіналу, також дозволено використовувати адаптацію та допускати зміни у формі мовних одиниць. Тому дослідник стверджує, що знаковий вид перекладу підходить для застосування до лексики з семасіологічним зв'язком, тобто до слів та виразів, які мають сталі значення та семантичні зв'язки. А смисловий переклад, натомість, застосовується для пошуку еквівалентів та трансформацій в тексті, задля збереження значення контексту.

Вчені І. Клименко[8, с. 84-90] та Я. Рецкер[26, с. 104] зосереджуються на трьох видах перекладу — описовий, транслітерація та калькування. Тож при описовому способі перекладу перекладач не відтворює певний термін відповідно до оригіналу, а дає йому пояснення та описує та, щоб це було зрозуміло для цільової аудиторії. Такий спосіб перекладу як транслітерація в основному використовується для перекладу власних назв та термінів, які не мають відповідників у мові перекладу. Адже цей вид перекладу поєднує в собі транслітерацію і транскрипцію, що дозволяє відтворювати слова з мови оригіналу, при цьому зберігати його звучання. Наступний спосіб перекладу — калькування, походить від французького «calque» — копія, тому і в буквальному сенсі означає копіювання, відтворюючи морфемами оригінального терміну. Цей вид перекладу точно передає зміст першоджерела та дозволяє відчутти сенс глутонімів [8, с. 84-90].

Варто також зазначити, що перекладачеві не завжди вдається перекласти текст вищезазначеними способами, через відмінність мов перекладу. Тому він може вдатись до перекладацьких трансформацій. З цього приводу В. Коптілов пише, що перекладацькі трансформації — це перетворення в текстах, які використовуються задля досягнення перекладацької еквівалентності [14, с. 149–150] в перекладі, не зважаючи на відмінності у семантиці мов перекладу [9, с. 131]. Отже, за Л. Латишевим основними видами перекладацьких трансформацій є:

- семантичний — заміна значення слова, задля подальшого розуміння сенсу в тексті перекладу. В основному застосовується в ситуаціях, коли буквальный переклад неприродно звучить та має інше значення в мові перекладу.

Типи семантичних трансформацій: модуляція — заміна точки зору реципієнта, конкретизація — заміна вислову з загального на конкретний, генералізація — протилежно до конкретизації, заміна вислову з конкретного на загальний, антонімічний переклад — використання антонімів.

- синтаксичний — зміна самої структури речення, задля граматичної цілісності тексту в мові перекладу.

Типи синтаксичних трансформацій: перестановка — змінений порядок слів у реченні, синтаксичне згортання — заміна складних синтаксичних словосполучень простішими, синтаксичне розгортання — заміна простих словосполучень складнішими, заміна частини мови [7, с. 501-502].

- морфологічний — зміна граматичної форми слів, задля граматичної цілісності тексту в мові перекладу.

Типи морфологічних трансформацій: заміна числа іменників, тобто з однини на множину, або навпаки, заміна роду, заміна відмінку, зміна часу дієслова. Ці трансформації відбуваються через невідповідність роду, відмінку та ін. в мові оригіналу та мові перекладу.

- змішаний — це поєднання декількох видів трансформацій, задля досягнення адекватності перекладу.

Щоправда, Л. Бархударов також виділяє чотири види трансформацій, які перекликаються з видами трансформацій зазначеними Л. Латишевим: перестановка, заміна, додавання та вилучення. А ось Я. Рецкер, з поглядами якого погоджуються такі науковці як Н. Сєров та А. Шевнін, виокремлює всього два види — це лексичний та граматичний [27, с. 216]. Перестановку, вилучення, та додавання вони відносять до граматичного виду перекладацьких трансформацій, а заміни на лексичному рівні, такі як конкретизація, використання антонімів, генералізація — до лексичного.

З погляду теми дослідження, треба зазначити, що аналіз стратегій перекладу глутонімів дозволяє стверджувати, що калькування є одним з найпростіших та найефективнішим на сьогодні видом перекладу гастрономічної лексики. Цей метод часто застосовується коли відтворення гастрономічної назви може впливати на краще розуміння страви чи інгредієнта. Саме при перекладі цим методом зберігається культурний аспект, при адаптації на мову перекладу. Цей метод є одним із найпростіших, адже основним його завданням є точно

відобразити лексичне значення. Завдяки калькуванню в кулінарний оббіг на теперішній час введено вже безліч слів та словосполучень.

Також дуже часто при перекладі глютонічної лексики використовується транслітерація, завдяки якій, зазвичай, зберігається оригінальний культурний аспект тексту. Особливо часто такий вид перекладу використовують в культурологічних перекладах. Адже при транслітерації специфічна глютонічна лексика передається з точністю, а слова та вирази зберігають свою оригінальну назву, що дозволяє реципієнту асоціювати глютоніми з певною культурою. Завдяки такому виду перекладу можливо ознайомитись з правильною вимовою іноземних глютонімів та краще зрозуміти їх в контексті культурного середовища. Однак, транслітерація може також бути складною для розуміння, зокрема, коли реципієнт має інші фонетичні та орфографічні системи, що можуть спотворити первинне звучання терміну. Саме через це транслітерація глютонімів не така поширена як калькування, але є простішою у виконанні, через те, що при використанні цього методу потрібно правильно передати звуки, а не слова загалом.

Цілком очевидно, що описовий переклад в контексті глютонічної лексики теж відіграє важливу роль, але використовується рідше. Якщо є необхідність перекласти культурно специфічні страви, які не мають еквівалента, цей метод буде підходящим. Дуже важливим є глибоке розуміння контексту як культурного, так і лінгвістичного, щоб передати суть. Зазвичай такий переклад зустрічається в кулінарних книгах, де важливо пояснити технології приготування, чи надати тлумачення гастрономічним термінам чи інгредієнтам. Важливо звертати увагу на кількість описових одиниць у тексті, щоб уникнути перенавантаження ними та не відволікти реципієнта від сприймання тексту та основного послугу.

Ще рідше зустрічаються перекладацькі трансформації, адже більшість з них характерна для текстів широкого обсягу, а не для окремих словосполучень. Проте, так як перекладацькі трансформації включають в себе широкий спектр різних видів, вони з легкістю можуть забезпечити точність перекладу. Семантичні види трансформацій, які стосуються безпосередньо заміни слів чи

значень можуть бути необхідними, зважаючи на те, що у багатьох оригінальних глютонічних термінів немає прямих відповідників на інші мови. Також цей метод може поширюватись на адаптований переклад термінів, задля більш комфортного сприйняття цільовою аудиторією. Також, як відомо, гастрономія наповнена термінами використання різних технік приготування, які є складними та незнайомими для мови перекладу. Через це перекладацька трансформація — заміна, допомагає краще передавати контекст, тому, що оригінальний, незнайомий термін буде замінено близьким до нього терміном у мову перекладу.

Висновки до першого розділу

Підвищена увага до лінгвокультурологічних зв'язків, включаючи культуру гастрономії, виникла внаслідок досліджень мови та її вплив на «картину світу». У лінгвістиці термін «глютонія» хоч і новий, але охоплює велику частину лексики, пов'язану з їжею, від первинної обробки інгредієнтів до споживання та властивостей продуктів. Професії, пов'язані з гастрономією, види та способи харчування, місця відведені для споживання їжі також входять до категорії слів «глютонічної лексики».

Термін «глютонічна лексика» широко обговорюється з концентрацією на тому, як він охоплює всеосяжну мову, пов'язану з обробкою їжі, споживанням і кулінарними техніками. Цей є важливим аспектом для розуміння того, як мови відображають культурну гастрономію та як це впливає на практику перекладу. Різні терміни, які використовуються на різних етапах приготування та споживання їжі, потребують ретельного перекладу, щоб зберегти традиційні культурні та контекстуальні значення. Цей лексикон відіграє ключову роль у перекладах, особливо у збереженні багатства та культурної специфіки мови оригіналу.

Тексти з великим вмістом глютонічної лексики (найчастіше — кулінарні книги, книги рецептів, меню і т.д.) зазвичай містять оригінальні кулінарні терміни, що відображають харчові звички певного народу. Попри те, що термін «глютонія» у теперішньому суспільстві набуває вжитку, дослідники пропонують також інші терміни, такі як «кулінарний світогляд», «кулінарна лексика» та

«гастрономічна лексика». Так як визначення «кулінарний світогляд» має культурне спрямування, воно відображає гастрономічні вподобання в контексті культури суспільства. Термін «глютонія» включає в себе багато різних елементів, які можуть бути як традиційного походження певної країни, або запозиченнями з інших мов. Також зазначається, що глутонічна лексика не тільки надає реципієнту інформацію про певні гастрономічні елементи, але й допомагає виражати емоції та вподобання.

У цьому розділі наголошується на зв'язку між мовою та культурою у визначенні глутонічної лексики. Дослідження лінгвокультурних аспектів показує, як мова функціонує як інструмент культурної комунікації. У цьому розділі обговорюється, як ефективний переклад глутонічних термінів вимагає глибокого розуміння культурного значення, пов'язаного з цими термінами як у вихідній, так і в цільовій мовах. Тому, переклад глутонічних термінів вимагає не тільки лінгвістичних знань, а й розуміння культурного контексту, в якому використовуються ці терміни. Глутонічна лексика часто містить культурні нюанси, які є ключовими для передачі початкового значення. Перекладачі повинні вміти розпізнавати та зберігати ці нюанси, щоб переконатися, що переклад зберігає цілісність оригінального контексту.

Таким чином, при перекладі культурно спрямованих одиниць, задля адекватності та розуміння вихідного тексту потрібно дотримуватись перекладацької еквівалентності та з точністю передавати зміст та посил, закладений в оригіналі. Перекладачам необхідно мати чітке розуміння як мовних нюансів, так і культурних контекстів, щоб ефективно передати значення та емоції оригінального тексту цільовою мовою. У зв'язку з цим в сучасних методах перекладознавства глутонічної лексики виділяють чотири найбільш підходящих способи перекладу. До них входять: калькування, транслітерація, описовий вид перекладу, та перекладацькі трансформації. Так, порівнюючи ці методи, дослідники зазначають, що найефективнішими та найпростішими є транслітерація та калькування, а найрідше використовуються перекладацькі трансформації. Глутонічна лексика вимагає балансу між точністю та емоційною

забарвленістю тексту. Наприклад, переклад термінів, пов'язаних із способом чи технікою приготування їжі, потребує точного зазначеного глутоніма, тоді як описові терміни, спрямовані на відчуття смаку та аромату, мають зберігати свою емоційну привабливість. Завдання перекладача полягає в тому, щоб ефективно передати як технічну, так і емоційну складову перекладу.

РОЗДІЛ II. КОРЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ГЛЮТОНІЧНОЇ ЛЕКСИКИ

2.1 Аналіз корейської глютонічної лексики та способи корейсько-українського перекладу

Аналіз корейської глютонічної лексики сприятиме кращому розумінню того, як корейці номінують їжу та її атрибути, і полегшить процес перекладу на українську мову. Розглядаючи кожну з шести категорій глютонімів, застосовуючи класифікацію А. Олянича, дозволить виявити специфічні особливості корейської кулінарної культури [25, с. 521].

У корейській мові власне глютоніми включають такі терміни, як «쌀» — «рис», «김치» — кімчі», які є основними інгредієнтами в корейській кухні. Приклади органолептивів у корейській мові включають терміни, що описують смакові властивості: «달다» — «солодкий», «짜다» — «солоний». Глютоніми-кваліфікатори вказують на якість їжі: «신선하다» — «свіжий», «질기다» — «жорсткий», «부드럽다» — «м'який». Корейські процесиви включають такі терміни, як «굽다» — «смажити», «삶다» — «варити», «찌다» — «тушкувати». До локативів належать терміни, що позначають місця харчування: «식당» — «ресторан», «카페» — «кафе», «주방» — «кухня». Приклади агентів включають такі терміни, як «농부» — «фермер», «요리사» — «кухар», «바텐더» — «бармен».

Аналіз корейської глютонічної лексики за категоріями, запропонованими А. Оляничем, дозволяє всебічно дослідити специфіку корейської лексики, пов'язаної з харчуванням, та виявити особливості її перекладу на українську мову.

Переклад з вмістом глютонічної лексики ставить перед перекладачем нелегкі задачі. Особливо це прослідковується тоді, коли стикаються дві різні

культури в контексті споживання їжі та кулінарних традицій. Саме тому важливими є розуміння культурної складової та мовних(граматичних та лексичних) особливостей обох країн. При перекладі традиційно корейських глютонімів на українську використовуються методи.

Розглянемо один із методів перекладу корейської глютонічної лексики — транслітерацію. Цей спосіб перекладу найчастіше використовується тоді, коли в мові перекладу немає прямого відповідника до назви оригіналу, задля збереження культурної унікальності або задля популяризації іншомовних глютонімів. Наприклад, корейська страва «비빔밥» — в українській перекладають як «бібімбаб», що дослівно з корейської — «змішаний рис», завдяки такому способу перекладу зберігається оригінальне звучання страви та реципієнт асоціює її безпосередньо з корейською культурою. За таким самим принципом перекладають також інші корейські глютоніми, що не мають прямих відповідників зберігаючи оригінальну вимову, такі як «김치», в українській — «кімчі» (ферментовані овочі, зазвичай капуста, або редька); «떡볶이» — «ттокпоккі» («떡» — це «рисовий коржик», а «볶이» — це «смажений» або «тушкований», отже разом це має значення — «тушковані рисові коржі»); «잡채» — «джапче» («잡» означає «різний», а «채» означає «овочі», разом це — «змішані овочі»); «삼겹살» — «самгьопсаль» («삼» означає «три», «겹» означає «шар», а «살» — це «м'ясо», разом це «м'ясо з трьома шарами»).

Саме через те що транслітерація зберігає фонетичні особливості оригіналу та легко впізнається для носіїв мови оригіналу, вона має високий рівень популярності і є важливим фактором міжкультурної комунікації.

Калькування, в основному, використовується, коли значення та структура слів є важливою для розуміння реципієнтом. Цей метод перекладу зберігає структуру та значення оригіналу та дає розуміння слова для носіїв цільової мови.

При калькуванні відбувається запозичення мовної одиниці з мови оригіналу та перекладаються її елементи. Цей метод дозволяє перенести глутоніми з однієї мови на іншу, при цьому зберегти значення та уникнути втрати сенсу. Наприклад: «한국 음식» — буде перекладатись як «корейська їжа» (де «한국» — це «Корея», а «음식» — це «їжа»); «돼지갈비» — «свинячі ребра» (де «돼지» — це «свинина», а «갈비» — це «ребра»); «계란말이» — «яєчний рулет» (де «계란» — це «яйце», а «말이» — це «рулет»); «해물파전» — «млинці з морепродуктами і зеленою цибулею» (де «해물» — це «морепродукти», «파» — це «зелена цибуля», а «전» — це «млинець»)[33].

Більшість супів перекладаються таким методом, задля розуміння українською мовою з чого зроблений певний суп, наприклад : «감자탕» — це «суп з картоплею» (де «감자» означає «картопля», а «탕» означає «суп»); «콩나물국» — «суп з пророщеної сої» (де «콩나물» означає «пророщена соя», а «국» означає «суп»). Варто також звернути увагу на відмінності між «탕» і «국». Обидва слова означають «суп», проте між ними є різниця, що допомагає зрозуміти, як корейці використовують різні види супів у своєму раціоні, забезпечуючи різноманітність і поживність щоденного харчування. Отже, «탕» зазвичай багатий на інгредієнти(містить в собі м'ясо, морепродукти, і т.д.) і має більш густу консистенцію. Він готується довше, часто з використанням екзотичних або дорогих інгредієнтів, таких як женьшень і т.д. Цей суп зазвичай подається як головна страва або на спеціальні події, підкреслюючи важливість і урочистість. Натомість, «국» легший і більш водянистий. Він містить менше інгредієнтів і спецій, тому готується швидше. «국» зазвичай подається як частина основного

прийому їжі або як гарнір, що супроводжує основні страви. Він є більш буденним і повсякденним супом, що забезпечує баланс у раціоні.

Таким чином, калькування забезпечує цілковите розуміння контексту вживання певних продуктів, чи інгредієнтів виготовлення. Також, калькування вимагає точного знання культури та мови оригіналу.

В корейсько-українському перекладі описовий переклад відіграє важливу роль. Цей метод використовується для передачі точного значення глутонімів, які тяжко калькувати через нестачу морфем у самому слові оригіналу. При такому способі перекладу читачеві надається розгорнутий опис та пояснення техніки приготування чи страви, особливо якщо це є незнайомим для української глутонії. Наприклад: «반찬» («반» — «половина», «찬» — «холодний») — на українську перекладається як «закуси», але це не передає повного значення слова в оригінальній назві, тому частіше використовують описовий вид перекладу, щоб пояснити реципієнтові, що це маленькі порції з багатьох закусок, які додаються до споживання основних страв, а не перед ними. Тому у різних перекладах обирають підходящий варіант це може бути «закуси, які подаються як акомпанемент», і т.д.

Наступним прикладом є: «불고기» («불» — «вогонь», «고기» — «м'ясо») — перекладається як «маринована яловичина на грилі» за тим самим принципом, через нестачу інформації, використовується описовий вид перекладу.

Також такий метод перекладу зазвичай застосовується до традиційної їжі, в якій немає прямого еквівалента, щоб пояснити, що ця страва має приналежність до корейської культури. Наприклад, корейське слово «한과» — перекладається як «традиційні корейські солодощі» [13]. Таким чином збережено значення страви в культурному контексті та забезпечено його розуміння реципієнтом.

Тож, описовий переклад є необхідним у випадках коли потрібно не втрачаючи сенсу тексту передати читачеві значення глутонімів. Особливо корисним такий

вид перекладу є при переданні традиційної їжі та страв, потребують пояснення, в українській мові.

Варто зазначити, що при перекладі саме глутонімів перекладацькі трансформації зустрічаються рідко, вони є більш важливими у граматичній складовій тексту, тобто вжити правильний порядок слів при перекладі чи впустити граматичну конструкцію, чи навпаки застосувати нову. Цей вид перекладу є важливим для досягнення граматичної адекватності перекладу.

Проте, з семантичного боку перекладацьких трансформації, що передбачає конкретизацію, генералізацію та модуляцію, розглядається варіант адаптації тексту з корейської на українську мову. Використовуючи конкретизацію, перекладають слово «전», яке зазвичай є в таких глутонімах як «김치전» («млинці з кімчі»), «해물파전» («млинці з морепродуктами і зеленою цибулею»), «감자전» («млинці з картоплі»)[33]. Важливим є те, що на українську мову слово «전» перекладається як «млинець» або «пиріжок», але відповідно до контексту в якому вживається, може бути використана заміна загального вислову на конкретний, і перекладатись як «корейські млинці з овочами». Наступним прикладом є слово «라면», яке за допомогою модуляції перекладається як «гостра корейська локшина швидкого приготування». Завдяки використанню цього способу перекладач переміщає точку зору реципієнта з невідомого слова (якби використали метод транслітерації) на те, що ця локшина швидко готується та смаку є гострою.

Тож, попри те, що перекладацькі трансформації не такі поширені, як інші методи, в контексті глутонії, все ж вони можуть бути корисними з семантичної складової. Задля передачі точного перекладу та розуміння контексту цільовою аудиторією такий метод може бути важливим. Використання модуляції, конкретизації та генералізації допомагає адаптувати корейські глутоніми українською мовою, щоб було зрозуміло читачеві.

Важливо також розуміти, що під цільову аудиторію потрібно обирати різні способи перекладу. Наприклад, для створення словників чи освітньої літератури для звичайних читачів чи кулінарів-аматорів, які не достеменно знають тему гастрономії, варто використовувати методи, в яких буде міститись пояснення того чи іншого глутоніму. Це може бути як описовий переклад, так і перекладацькі трансформації. А ось ,наприклад, для кухарів чи людей, культурно чи напряду пов'язаних з гастрономією, варто сконцентруватись на таких техніках, як транслітерація та калькування.

2.2 Власне корейські глутоніми та запозичені глутоніми з різних мов корейську мову

У сучасному світі, внаслідок міжкультурного обміну, в корейській мові, окрім власне корейських глутонімів, з'явилося багато запозичених — з англійської, японської, французької та італійської мов. Популяризація традиційних страв та національних кухонь, необхідність передання сенсу страв, які не мають аналогів у мові перекладу, глобалізація та обмін культурами є факторами, які впливають на стрімке поширення запозичених глутонімів. Поширення іноземних глутонімів у вжитку також спричинено популярністю деяких страв.

Для початку розглянемо власне корейські глутоніми. Ця лексика є невід'ємною частиною корейської кулінарної традиції та культурної спадщини. Власне корейські глутоніми відображають унікальні корейські страви, інгредієнти та кулінарні процеси, що використовуються протягом століть. Наприклад, «쌀» — «рис», що є основним продуктом харчування в Кореї і використовується в багатьох стравах, таких як рисова каша («죽»), різноманітні види рисових коржиків (떡) та ін.; «된장» — «соєва паста», яка використовується як основа для багатьох корейських супів та соусів (вона має багатий смак і високу поживну цінність).

Власне корейські глутоніми є не лише лексичними одиницями, а й відображенням культурної ідентичності та традицій корейського народу. Вони допомагають зберегти та передати з покоління в покоління знання про кулінарні практики, обряди та звичаї. Такі слова мають глибоке коріння в історії Кореї та продовжують відігравати важливу роль у сучасному корейському суспільстві.

Через те, що англійська мова є міжнародною, вона має найбільший вплив на корейську. Проте, англійські запозичення набули популярності в Кореї, ще далеко від сьогодення. Частина з них дійшла до Кореї через колонізаторську політику Японії. Тому в корейській глутонічній лексиці простежується чіткий відбиток англійської, а глутоніми безпосередньо стають частиною повсякденного лексикону. Розглянемо приклади англійських запозичень: «도넛» — «donut» — «пончик», «치즈케이크» — «cheesecake» — «чизкейк» (або «сирник»), «햄버거» — «hamburger» — «гамбургер», «핫도그» — «hot dog» — «хот дог», «스테이크» — «steak» — «стейк», «와플» — «Belgian waffles» — «бельгійські вафлі», «샐러드» — «salad» — «салат». З попередніх прикладів зрозуміло, що наведені глутоніми є прямо запозиченими та фонетично зміненими, проте винятком є «와플» — «бельгійські вафлі», де це запозичення є скороченим для зручності у вимові в корейській мові.

У корейській гастрономії також простежується вплив італійської кухні. Через міжкультурний обмін, подорожі та медіа італійська кухня набула міжнародного визнання. В Кореї зараз поширюються ресторани з європейською кухнею. Розглянемо приклади запозичень глутонімів з італійської мови: «파스타» — «pasta» — «паста», «피자» — «pizza» — «піца», «리조토» — «risotto» — «різотто», «티라미수» — «tiramisù» — «тірамісу», «파니니» — «panini» — «паніні», «바리스타» — «barista» — «бариста», «에스프레소» (та

інші види кави, такі як «라떼», «리스트레토» та ін.) — «caffè espresso» — «еспreso».

Більшість з цих страв в Кореї інтерпритували під свій образ життя, наприклад, у піцу та ризотто вони люблять додавати традиційні інгредієнти, а ось паніні стали популярними в корейських кафе як швидкий варіант перекусу. З прикладів вище видно, що ці глютоніми є прямо запозиченими та фонетично зміненими, через розбіжності абеток корейської та італійської мов. А, наприклад, глютонім «에스프레소» є скороченим, адже в оригінальній італійській цей глютонім включає в себе слово «caffè», що означає «кава», проте слово «еспreso» набуло такого впізнання, що в інших мовах не потрібно уточнювати що це вид кави, додаючи ,безпосередньо, слова «кава». Проте через те, що в страві італійської кухні додаються традиційно корейські інгредієнти, вважається, що такі запозичення є видозміненими відповідно до оригінального смаку. Але, не зважаючи на зміну інгредієнтів, не можуть називатись компільованими або гібридними, через те, що корейці не змінювали сам глютонім, а тільки інгредієнти у страві.

Продовжуючи тему європейської кухні, зазначимо, що у корейській мові міститься багато глютонімів, запозичених з французької мови. Наприклад: «크로와상» — «croissant» — «круасан», «바게트» — «baguette» — «багет», «카페» — «café» — «кафе», «수플레» — «souffle» — «суфле», «초콜릿» — «chocolat» — «шоколад», «샴페인» — «Champagne» — «шампанське». Наведені глютоніми також є прикладами прямих запозичень з французької мови та фонетично змінених слів.

Наступною мовою, яка вплинула на корейську є японська. Через своє географічне розташування, наявність схожих інгредієнтів, багаторічну історію та вплив культур, японська кухня є спорідненою до корейської. Розглянемо кілька прикладів: «초밥» або «스시» — «寿司 [sushi]» — «суші», «텐푸라» — «天ぷら

[tempura]» — «темпура (страви, приготовані в клярі та смажені в фритюрі)», «사케» — «酒 [sake]» — «саке (рисовий алкогольний напій)», «오니기리» — «おにぎり [Onigiri]» — «рисова кулька, часто з начинкою», «와사비» — «わさび [wasabi]» — «», «사시미» — «刺身 [sashimi]» — «сашимі (страва з тонко нарізаної сирої риби)», «타코야키» — «たこ焼き [takoyaki]» — «такоякі (страва, де основними інгредієнтами є сире тісто та восьминіг)», «도시락» — «弁当 [bentō]» — «ланч бокс/порційна коробка для обіду», «우마미» — «うま味 [umami]» — «поняття «п'ятого смаку», яке використовується в країнах Азії», «가이세키» — «懷石 [kaiseki]» — «традиційний японський прийом їжі, який включає в себе споживання багатьох страв», «젓판야키» — «鉄板焼き [terpan'yakiki]» — «стиль приготування їжі прямо перед відвідувачами ресторану». Тут можемо спостерігати набагато більше цікавих способів запозичення глутонімів. Окрім вищезазначених запозичень з європейських мов, в запозиченнях з японської мови простежуються компільовані та кальковані, у таких словах, як «도시락» та «초밥». Також помітно, що слово «суші» у корейській мові має два слова відповідника — це «초밥» або «스시», при тому, що «스시» має таке ж звучання в оригіналі, а «초밥» — це калька з японської.

Прямо запозичених та фонетично змінених глутонімів у корейській мові виявлено найбільше. Через несхожість звучання корейської абетки з абетками європейських країн, глутоніми мають властивість набувати нового звучання. Скорочені запозичення також використовуються в корейській, але значно менше, в порівнянні з раніше наведеними. Найменше виявлено компільованих та калькованих запозичень, а гібридні запозичення зустрічаються найрідше.

2.3 Глютоніми в корейських фразеологізмах

В Кореї культура споживання їжі є дуже розвиненою, тому не дивно, що вона є значущим елементом багатьох сфер життя корейців. Гастрономічні фразеологізми в корейській мові мають особливе значення, яке глибоко вкорінене в культурі та історії Кореї. Ця особливість відображає загальну тенденцію східноазійських культур, де їжа вважається не просто засобом задоволення голоду, а елементом, який сприяє соціальній взаємодії, здоров'ю та навіть моральному добробуту.

Їжа займає центральне місце в корейському суспільстві. Корейці відвели для неї особливе місце і у фольклорі, за допомогою глютонічних термінів вони виражають свої емоції, переживання, висловлюють турботу та відображають цінності [12, с. 65-67]. Це все завдяки впровадженню глютонімів у фразеологізми, або фразеологізмів, де немає глютонімів, проте вони несуть гастрономічний посил. Переклад таких висловів вимагає не тільки знання мови, але й глибокого розуміння культурних контекстів.

Одним з яскравих прикладів гастрономічних фразеологізмів у корейській мові, є вислів «배가 불렀다», що дослівно перекладається як «наповнений живіт». Цей вислів вживається для висловлення почуття задоволення або завершеності дії, що набагато глибше, ніж просто фізичне відчуття ситості. В українській мові близьким по сенсу є вислів «наїстись досхочу», проте вживається тільки в розумінні ситості. Також, наприклад, коли корейці кажуть «삼시 세끼», українською — "три прийоми їжі на день", вони не просто описують регулярне харчування, а наголошують на стабільності та ритуалі, які важливі для підтримки фізичного та емоційного здоров'я.

Наступними цікавими висловами є [35]:

- «식은 죽 먹기» — «їсти холодну кашу/кашу яка вистигла», що дає опис чомусь легкому, простому [21];
- «입이 짧다» — «короткі губи», що означає бути вибагливим їжаком;

- «김치국부터 마시지 마라» — «не пий кимчі суп спочатку», має значення не робити поспішних висновків, українським еквівалентом є — «не кажи «гоп», поки не перестрибнеш» або «не діли шкуру ще невбитого ведмедя» [21];
- «고기는 씹어야 맛이다» — «м'ясо має смак, коли його жуєш», що підкреслює значення процесу в приготуванні або споживанні їжі, в українській — «апетит приходить під час їжі» ;
- «가래떡 같은 소리하다» — «говорити, як круглі рисові палички», що використовується для опису марних або нісенітних розмов;
- «호박에 줄 긋기» — «проводити лінію на гарбузі», що означає даремні зусилля;
- «잘 먹으면 복이 온다» — «якщо добре їсти, прийде удача», підкреслює зв'язок між хорошим харчуванням та добробутом, в українській мові — «хто рано встає, тому Бог дає»;
- «떡 줄 사람은 생각도 안하는데 김치국부터 마신다» — «людина, яка даватиме рисові тістечка (тток), навіть не думає про це, а ти вже п'єш кимчі суп», що означає передчасні очікування, в українській — «не лічи курчат до осені»;
- «밥심» — «сила рису», що означає силу, отриману від їжі, або мотивацію, що приходить після прийому їжі [21];
- «떡볶이 떡 처럼 꼬이다» — «заплутатися, як рисові палички в ттокпоккі», що означає заплутану або складну ситуацію;
- «콩고물 묻은 개가 겨 묻은 개 나무란다» — «собака, забруднена квасолею, дорікає собаці, забрудненій пшоном», що використовується для опису гіпокритичної поведінки;

- «계란으로 바위 치기» — «бити яйцем по скелі», що використовується для опису безнадійних зусиль.

Отже, як можемо спостерігати для обох мов, і для української і для корейської, характерні фразеологізми, з вмістом глутонічної лексики, проте адекватний переклад може бути складним завдання через відсутність еквівалентів та культурні розбіжності між мовами. Тому, фразеологізми вимагають креативного підходу в перекладі для збереження сенсу та емоційного забарвлення в оригінальних текстах.

При перекладі саме таких культурно спрямованих елементів варто враховувати культурні відмінності корейської та української мов. В наведених прикладах, видно, що українських еквівалентів не так багато, та більше того, вони не містять у собі глутонімів. Проте ці варіанти зберігають смислове навантаження та основну ідею корейських фразеологізмів, але вони адаптовані до знайомих для українців фразеологізмів.

До деяких з наведених корейських фразеологізмів не існує точних відповідників українською, тому перекладач вдається до методу описового перекладу, який роз'яснює зміст оригінального фразеологізму. Проте, внаслідок такого перекладу, може втратитись емоційне забарвлення, відповідно і сприйняття, культурного елементу. Перекладачі також можуть використовувати адаптації та переосмислення фразеологізмів для того, щоб він був зрозумілим для української аудиторії.

Отже, найбільше глутонічної лексики зустрічається у фольклорі, що відображає багатство корейських традицій та ритуалів, де їжа відіграє центральну роль. Корейці використовують гастрономічні терміни для вираження широкого спектру емоцій та культурних цінностей. Це особливо видно у фразеологізмах, які можуть бути складними для перекладу через їх багатозначність і культурні асоціації.

Таким чином, глутоніми в корейських фразеологізмах не лише розкривають гастрономічні традиції, але й відображають соціокультурні аспекти,

що робить їх важливою складовою мовної ідентичності корейців. Переклад таких фразеологізмів вимагає уважного підходу, який враховує культурний контекст і забезпечує точне передання їх глибинного значення.

2.4 Труднощі під час корейсько-українського перекладу глютонічної лексики

При роботі з глютонічною лексикою, перекладачі стикаються з багатьма труднощами. Це пояснюється розбіжностями у гастрономічних традиціях, культурних контекстах і мовних особливостях обох народів. При перекладах текстів з культурно спрямованими елементами важливо звертати увагу на багато деталей. Потрібно лаконічно та зрозуміло описувати глютонім, задля зручності читача, можливий вплив на реципієнта, враховувати напрямок тексту(при перекладі меню ресторану — спрямованість та концепт закладу). Загалом аналіз труднощів допомагає перекладачам розуміти специфіку корейсько-українського перекладу. Розглянемо труднощі, з якими корейсько-український перекладач стикається найбільше.

Основним питанням є відсутність уніфікованих стандартів в перекладі. Це створює складнощі, особливо коли йдеться про нові або менш відомі кулінарні терміни. Без чіткої методології перекладачі можуть використовувати різні підходи, що призводить до неузгодженостей у перекладах, які можуть плутати читачів або слухачів.

Також однією із найчастіших проблем, з якою стикаються перекладачі, що займаються корейсько-українським перекладом, це правильне та зрозуміле передання інформації українському реципієнтові. Відсутність точних відповідників між корейськими та українськими глютонімами змушує шукати альтернативні способи подання інформації реципієнтові. Наприклад, корейська страва «김치» має багатий культурний контекст і глибокі історичні корені, слова «떡볶이» і «전», описують страви, для яких немає точних аналогів українською. В таких випадках перекладачам доводиться використовувати не тільки переклад,

але й детальний опис компонентів та методів приготування, щоб передати смак і контекст страви.

Використання транслітерації є важким для сприймання, наприклад, корейське «김치», в українській — «кімчі», корейське «떡볶이» — «ттокпоккі». Але, українцю, який не знайомий з корейською кухнею буде важко зрозуміти сенс транкодованого слова. Тому при складанні меню в ресторанах з корейською кухнею залишають оригінальну назву, і потім дописують що це за страва та з чого складається. Таким чином запобігається спричинення непорозуміння та забезпечується апетитний візуальний образ страви, що, безперечно, є дуже важливим для кулінарних текстів.

Це стосується й такого методу перекладу, як калькування. Зазвичай калькування навпаки робить глютонім зрозумілішим для сприйняття аудиторією, як ось наприклад, «해물파전» — «млинці з морепродуктами і зеленою цибулею» («해물» — «морепродукти», «파» — «зелена цибуля», «전» — «млинець»)[34].

Цей переклад глютоніма по частинам дає читачеві повне розуміння про страву. Проте, в деяких випадках калькування може створювати семантичні пастки. Наприклад, переклад слова «한정식» як «корейський традиційний обід» може викликати плутанину, оскільки «традиційний обід» не відображає специфіку та різноманітність страв, які входять у «한정식».

Перекладацькі трансформації часто потрібні, коли дослівний переклад неможливий або недоречний. Наприклад, корейське «소주» за допомогою модуляції, часто перекладається як «корейська горілка», задля надання читачеві розуміння про цей алкогольний напій. Проте «소주» має меншу міцність і інші смакові властивості, ніж традиційна українська горілка, що може вводити в оману українських читачів.

Корейські гастрономічні терміни часто включають слова, які вказують на специфічні інгредієнти або методи приготування, незнайомі українському споживачу. Наприклад, слово «간장», що дає назву корейському соєвому соусу, має значні відмінності від звичного українського соєвого соусу по смаку та використанні. Тому перекладачам необхідно не просто перекласти назву, а й пояснити її унікальні характеристики.

Синонімія може викликати складнощі при перекладі глутонімів, особливо коли використовуються синонімічні ряди для передачі кулінарних термінів. Наприклад, корейське слово «고기» перекладають як «м'ясо», але в залежності від контексту воно може вимагати специфікації типу м'яса (яловичина, свинина, птиця). Перекладачі повинні враховувати ці нюанси, щоб уникнути недоречностей у перекладі.

Також значним аспектом є переклад технічних термінів, пов'язаних з приготуванням їжі. Наприклад, корейський термін «데치기» описує метод бланшування, який може бути неправильно інтерпретований як звичайне варіння, якщо не зрозуміти контекст. Багатозначність слова може призвести до помилок у перекладі, коли перекладач вибирає невідповідне значення. Наприклад, слово «찜» у корейській кухні може означати «приготування на пару» або «тушкування», і важливо точно визначити, яке саме значення мається на увазі в даному контексті. «차돌박이» — тонко нарізана яловичина для швидкого приготування на грилі, є популярним у корейських барбекю[34]. В українській культурі аналогів цьому способу приготування м'яса майже немає, тому часто виникає потреба в детальному описі процесу та культурного контексту. Точне розуміння і передача технічних нюансів є критично важливими для правильної інтерпретації рецептів або кулінарних інструкцій.

Розбіжності в гастрономічних фразеологізмах можуть створювати труднощі для перекладача, оскільки метафоричне вживання слова в одній

культури може не мати сенсу в іншій. Наприклад, в корейському висловлюванні (в якому міститься фразеологізм «배가 불렀다», українською — «наповнений живіт») «배가 불러 걷지 못하겠다», що перекладається як «не можу ходити через наповнений живіт» український переклад має враховувати аналогічні вислови, що відображають відчуття переїдання, але в зрозумілій для українців подачі.

Отже, існує багато труднощів, з якими доводиться стикатись при перекладі глютонічної лексики. Наприклад, насамперед, відсутність стандартів та загальних правил перекладу глютонічної лексики, відсутність точних еквівалентів у цільовій мові, що може призвести до використання описового перекладу, який, хоча й роз'яснює зміст, але може втрачати емоційне забарвлення оригіналу. Також часто доводиться вдаватися до адаптації, модуляції або повного переосмислення глютоніму, щоб він був зрозумілим для української аудиторії. Проте саме це може змінювати оригінальний посил автора, тому потрібно бути виваженим та перекладати так, щоб читач не втрачав посил оригіналу.

Висновки до другого розділу

Підсумовуючи висловлені спостереження у другому розділі, бачимо, що в корейсько-українському перекладі глютонічної лексики є багато тонкощів, на які потрібно звертати увагу задля адекватності перекладу. У цьому розділі описано різні методи перекладу та складнощі, пов'язані з цим процесом через культурні та мовні відмінності між двома мовами.

Дослідження дозволяє ствердити, що декілька методів перекладу глютонічної лексики, включаючи транслітерацію, калькування та описовий переклад, є найбільш часто використовуваними. Кожен метод має свої переваги та недоліки залежно від контексту та конкретних глютонімів, які перекладаються. Наприклад, транслітерація зберігає фонетичні аспекти мови оригіналу, але не може ефективно передати значення цільовій аудиторії. З іншого боку, калькування допомагає зберегти культурні нюанси, хоча це може звучати

неприродньо мовою перекладу. А описовий та перекладацькі трансформації дозволяють точно передати значення глютоніма, завдяки своїм функціям. Якісний метод дослідження виявив, що транслітерація, яка використовується для назв страв, які мають унікальні назви, є найбільш поширеним способом перекладу корейської глютонічної лексики.

Культурні елементи мають великий вплив на переклад термінів, пов'язаних з їжею. У цьому розділі підкреслюється, що розуміння культурного контексту має вирішальне значення для ефективного перекладу. Це включає в себе знання про типові страви, кулінарні звичаї та культурне значення певної їжі в корейському та українському суспільствах. Перекладач повинен мати глибоке розуміння культурних аспектів обох мов, а також знати особливості національних кухонь та традицій. Наприклад, деякі страви або інгредієнти можуть мати символічне значення або бути пов'язані з релігійними чи історичними подіями, що потребує відповідного контексту в перекладі.

У розділі також висвітлюються проблеми перекладу глютонічної лексики. Серед основних проблем перекладу гастрономічної лексики варто виділити відсутність прямих еквівалентів між мовами, складність передачі культурних конотацій та відчуттів, а також небажання втрачати смислову глибину оригінальних висловів. Одні й ті ж терміни або страви можуть мати різний смисл або стати предметом стереотипних уявлень у різних культурах, що ускладнює їх переклад та розуміння. Ці проблеми вимагають творчих стратегій перекладу, щоб зберегти запланований зміст і культурну глибину оригінальних фраз. Для вирішення цих проблем перекладачі часто використовують різноманітні стратегії. Вибір підходу залежить від контексту, аудиторії та мети перекладу, проте завжди потрібно зберігати баланс між збереженням оригінального смислу та адаптацією до культурних та мовних особливостей цільової аудиторії.

Також зазначено, що запозичення гастрономічних термінів з однієї мови до іншої може бути корисним, але вимагає обережного підходу. Важливо зберегти звучання та передати смак оригінального терміну, при цьому адаптуючи його до фонетичних та синтаксичних особливостей цільової мови.

Роль запозичень є визначною, у контексті збагачення мови. Зрештою, корейські терміни харчування інтегровані в українську мову, таким чином, що інтеграція часто потребує адаптації, щоб відповідати фонетичним і синтаксичним нормам української мови, зберігаючи оригінальні відтінки корейської мови та запозичених з інших мов термінів.

Отже, ґрунтовні переклади з культурною інформацією можуть покращити взаєморозуміння та вдячність між двома культурами, що є особливо корисним у сферах кулінарного туризму та культурного обміну. Аналіз у цьому розділі дає повне розуміння складнощів, пов'язаних із перекладом глютонічної лексики з корейської на українську. Це підкреслює важливість культурної чутливості та творчих лінгвістичних стратегій для подолання труднощів перекладу, що має вирішальне значення для перекладачів і лінгвістів, які працюють у цій галузі.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Розуміння культурного контексту та знання мови є основними складовими адекватного перекладу глютонічної лексики. При перекладі важливим є зважати на всі аспекти роботи задля досягнення бажаного результату як для перекладача, так і для читача.

Ця робота мала на меті дослідити тонкощі перекладу культурно багатой та специфічної лексики, пов'язаної з їжею та гастрономією, з корейської на українську. А також поглибити розуміння того, як можна ефективно перекладати гастрономічні терміни, які глибоко вкорінені в культурному контексті, зберігаючи їх культурні та емоційні відтінки. В дипломній роботі було проаналізовано глютонічні терміни та їхню особливість у перекладі, культурний аспект глютонічної лексики та взаємозв'язки культури і мови в контексті перекладу.

У дослідженні було поставлено та виконано такі завдання:

Було визначено та описано термін «глютонія» та «глютонічна лексика». В ході дослідження стало зрозуміло, що концепт «глютонії» відіграє важливу роль у збереженні культурної ідентичності через мову. Це включало вивчення термінів, пов'язаних з кулінарними традиціями, приготуванням їжі та гастрономічним досвідом, встановлення базового розуміння, що має вирішальне значення для ефективного перекладу. У роботі визначено та описано глютонічну лексику, підкреслюючи її значення у передачі культурно спрямованих моментів між мовами. Основні характеристики такої лексики були досліджені через відображення її культурних та мовних відмінностей у корейській та українській мовах.

Наступним завданням було визначити правила та основні принципи адекватного перекладу глютонімів. Дослідження забезпечило ретельний аналіз різних стратегій перекладу, придатних для роботи з глютонічною лексикою. Ці стратегії охоплювали транслітерацію, калькування, описовий переклад та перекладацькі трансформації. Наведені способи забезпечують збереження культурних нюансів і передачу смаку оригінальної лексики. Ці методи

відіграють ключову роль у забезпеченні точності та культурної відповідності перекладу глютонімів. У роботі зазначено принципи ролі перекладача, в контексті перекладу глютонічної лексики, та як він обирає стратегії для перекладу. Дослідження забезпечило ретельний аналіз різних стратегій перекладу, придатних для роботи з глютонічною лексикою.

Завдяки аналізу було досліджено особливості корейської глютонічної лексики в перекладі на українську мову. Було виявлено, що вона включає в себе різноманіття кулінарних практик і традицій, що вимагають глибокого культурного розуміння. Робота описує, як культурні фактори впливають на вибір перекладацьких технік. Дослідження детально висвітлює культурно зумовлені особливості глютонічної лексики, які мають велике значення при перекладі між корейською та українською мовами. Однією з ключових особливостей є те, що багато корейських кулінарних термінів несуть в собі глибокі культурні асоціації, які можуть бути незнайомими українській аудиторії. Так, глютонічні терміни, що описують корейські традиційні страви, вимагають докладного перекладу, щоб передати його культурну суть, а не просто буквальне значення.

У кваліфікаційній роботі було проаналізовано, як глютоніми зазнають трансформацій під час перекладу для досягнення більшої ясності та культурної адекватності. Такі трансформації можуть включати додавання пояснень або адаптацію термінів до культурного контексту цільової аудиторії. Робота детально розглядає трансформації, яким піддаються глютоніми при перекладі, щоб забезпечити збереження їх культурної специфіки та зрозумілості для цільової аудиторії. Ці трансформації можуть включати калькування, адаптацію або додавання додаткових пояснень. Так, деякі терміни перекладаються методом транслітерації, але також супроводжуються додатковими поясненнями та детальними описами щодо їхньої ролі у корейських традиціях та обрядах, або способу приготування чи споживання.

У дослідженні виявлено основні виклики, такі як культурні відмінності, відсутність точних відповідників, і різні споживацькі звичаї у Кореї та Україні, що ускладнюють переклад глютонічної лексики. Одним з основних, виявлено,

відсутність еквівалентів для певних кулінарних термінів. Це може призвести до втрати певних культурних нюансів. Також, існує проблема різниці у гастрономічних традиціях, що ускладнює точне відтворення культурного контексту, адже український аналог певного глутоніма може мати інші асоціації. Також, вказано на необхідність глибокого розуміння обох культур для ефективного перекладу.

Отже, підсумовуючи, робота надала глибокий внесок у розуміння процесу перекладу глутонічної лексики, виявивши ключові виклики та стратегії їх подолання. Вона підкреслила важливість культурної чутливості у перекладі та показала, як культурні аспекти впливають на вибір перекладацьких рішень, забезпечуючи краще розуміння та адаптацію текстів для цільової аудиторії. Робота успішно досягла поставлених цілей, детально досліджуючи глутонічний лексикон і проблеми його перекладу. Дослідження підкреслило важливість культурної чутливості та креативності в практиці перекладу. Завдяки цьому дослідженню ми дізнались про складнощі та методи перекладу глутонічної лексики, а також про значення культурної адаптації у процесі перекладу. Викладені в роботі висновки і стратегії можуть бути корисними для перекладачів та спеціалістів у галузі міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахмат Ю. Ю. Лінгвістичні особливості текстів кулінарних рецептів (на матеріалі німецької мови) / Ю. Ю. Бахмат // Перекладацькі інновації: матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 15-16 березня 2012 р. / Ред. кол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 69–71.
2. Бірковська І. М. Гастронімічні й антропонімічні культурні константи в Британському фольклорі / І. М. Бірковська. – Закарпатські студії, 2015. – С. 33-38.
3. Державецька І. А. Глуттонічна лексика та проблеми її перекладу. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. / І. А. Державецька // Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2013. № 1. – С. – 466-470.
4. Добренко Є. І. Гастрономічний комунізм: смачне vs здорове. Недоторканий запас: дебати про політику та культуру. / Є. І. Добренко // 2009. № 2. С. – 155- 173.
5. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. / В. І. Карабан// Вінниця: Нова книга, 2004.
6. Картина світу // / (гол. редкол.) та ін. — Київ : : Абрис, 2002. — С. – 742 с.
7. Кияк, Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. // Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – С. – 543 .
8. Клименко І. М. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою / І. М. Клименко, І. С. Зоренко // Філологічні студії. – Вип. 8. – 2012. – С. – 84-90.
9. Коптілов В.В. Актуальні проблеми перекладу української художньої літератури. / Коптілов В. В. // Київ: Видавництво Київського університету, 1971. – С. – 131 .

10. Левченко О. Лінгвокультурологія та її термінна система / О. Левченко // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2003. – № 490. – С. 105–113.
11. Маслова В. А. Лінгвокультурологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів./ В. А. Маслова // — М., 2001. – С.— 208 .
12. Мороз Т.О. Специфіка перекладу культурно маркованих одиниць. / Т. О. Мороз // Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Вип. 4.4. – 2018. – С. – 65–67.
13. Хо Сун Чоль. Корейсько-український словник / Хо Сун Чоль, І. Чечельницька., 2019.
14. Чернова Ю.В., Гаращенко Т.С. Кулінарна термінологія та проблеми її перекладу./ Ю.В. Чернова, Т.С. Гаращенко// Young Scientist. № 12 (64). 2018. – С. – 149–150.
15. Банман П. П. Кулинарный дискурс / П.П. Банман,— Ставрополь: Ставропольское книжное изд-во, 2009. – С. -280.
16. Буркова П.П. Кулинарный рецепт как особый тип текста: автореф.дис. ... «Теория языка»/П.П. Буркова; Ставропольский гос ун-т – Ставрополь, 2004. – С. – 29.
17. Гаспаров Б. М. Язык, память, образ. Лингвистика языкового существования/ Б. М Гаспаров,— М.: Новое литературное обозрение, 1996.— С.— 352.
18. Головницкая Н. П. Лингвокультурные характеристики немецкоязычного гастрономического дискурса: автореф.дис. ... «Германские языки» / Н.П. Головницкая; Волгоградский гос. Ун-т. – Волгоград, 2007. – С. – 26.
19. Ермакова Л. Р. Глутонические прагматонимы и национальный характер. / Л. Р. Ермакова // Белгород, 2011. – С. – 8–12.
20. Комарова З.И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике / З.И. Комарова.// Екатеринбург : Ур-ФУ, 2012. – С. – 538.

21. Косицкая Ф. Л. Французский гастрономический дискурс и его жанровая палитра / Ф. Л. Косицкая, И. Е. Зайцева // Вестник Томского гос. пед. ун-та. – Серия : Языкознание : сб. науч. тр. – Томск : ТГПУ. – № 2 (167). – С. – 25–29.
22. Кох В. А. Предварительный набросок дискурсивного анализа семантического типа. Новое в зарубежной лингвистике./ В. А. Кох // – М.: Прогресс, 1978. – С. – 181.
23. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века: (Опыт парадигмального анализа) // Язык и наука конца XX века / Е. С. Кубрякова, Ю. С. Степанова. – М.: РАН, 1995. – С.– 238.
24. Лучинина Е. Н. Лингвокультурология в системе гуманитарного знания // Е. Н. Лучинина // Тверской государственный университет. Критика и семиотика. Вып. 7, 2004. - С. – 238-243.
25. Олянич А. В. Презентационная теория дискурса : монография / А. В. Олянич.// Волгоград : Парадигма, 2004. – С. – 507-530 .
26. Рецкер Я. И. Пособие по переводу с английского языка на русский язык / Я. И. Рецкер – М. : Просвещение, 1982. – С.– 104.
27. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М. : Международные отношения, 1981. – С. – 216.
28. Шаклеин В.М. Становление и развитие теории лингвокультурной ситуации в лингвокультурологических исследованиях // Язык и культура. Культурологический компонент языка. – Т.2. – К., 1998. – С. – 137–140.
29. Berghe S. The Language of Luxury, Opulence in Gastronomic Discourse, 1960-2000 / S. van Berghe // Luxury in the Low Countries Miscellaneous Reflections on Netherlandish Material Culture, 1500 to the Present.- Brussels : ASP Publishers, 2010.- p – 239-258.
30. Davis M. A. Taste for New York: Restaurant Reviews, Food Discourse, and the Field of Gastronomy in America/ M. Davis // - New York : New York University, 2009. – p. - 292.
31. Harris, Z. Discourse Analysis. Language / Z. Harris// 1952. – P.– 2.

32. Jae Jung Song. English in South Korea revisited / Jae Jung Song, Martin Jonghak Baik, Rosa Jinyoung Shim. // World Englishes. – 2003. №17(2). P. – 263-271.
33. Korean food guide in English Best Home. // Korean Press. – 2003.
34. Park, Kyubyong. Tuttle Learner's Korean-English Dictionary/ Park, Kyubyong// Tuttle Publishing, 2013.
35. Pyun, Danielle O. 500 common Korean idioms/ Pyun, Danielle O.// Routledge, 2018.
36. Rossato L. The Discourse of British TV Cookery / L. Rossato. - Naples, 2009.- p. – 134.
37. Teun Van Dijk. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: Sage, 1998.
38. Wierzbicka A. "Cultural script's": A new approach to the study of cross-cultural communication // Language contact and language conflict. – Amsterdam / Philadelphia, 1994. – P. – 68–87.
39. Asia's Future in a Globalized World [Электронный ресурс]. Режим доступа - https://www.cap-lmu.de/publikationen/1999/asias_future_globalization.php
40. Longman English Dictionary Online [Электронный ресурс], - Режим доступа : <https://www.ldoceonline.com>
41. Merriam-Webster Dictionary [Электронный ресурс], - Режим доступа : <https://www.merriam-webster.com>
42. The American Dictionary of the English Language [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://thesaurus.com>